

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Eginhartvs De Vita Caroli Magni, Animadversionibvs Illvstratvs

Bessel, Friedrich
Reinhard, Johann Friedrich

Helmeftadii, 1667

Animadversiones Ad Cap. XV.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10996

- num & Ligerim, Oceanumque * & mare Balearicum jacet, * MS. ad
 & pars Germaniæ, quæ intra Saxoniam & Danubium * MS.
 Rhenumque ac Salam fluvium, qui * Thuringos & Sora- Turios.
 bos dividit, * posita, ac à Francis qui Orientales dicun- * N. Postea
 tur, incolitur, & præter hæc Alamanni atque Bajoarij ad à Francis.
3. regni Francorum potestatem pertinerent, ipse per bella memorata primò Aquitaniam & Vasconiam, totumque Pyrenæi montis jugum, & usque ad Iberum anem, qui apud Navarros ortus, & fertilissimos Hispaniæ agros secans, sub Dertusæ civitatis mœnia Balearico mari miscetur, deinde Italiam totam, quæ ab Augustâ Prætoriâ usque in Calabriam inferiorem, in qua Græcorum & Beneventanorum constat esse confinia, decies centum & eo amplius passuum millibus longitudine porrigitur. † Tum Saxoniam, quæ quidem Germaniæ pars non modica est, & * ejus, * Ita MSS.
 quæ à Francis incolitur, duplùm in lato habere putatur, N. ac R. ead
 4. cùm ei longitudine possit esse consimilis. † Postquam u- ad eamque
 tramque Pannoniam, & oppositam in altera Danubii ripâ à Fr. incol
 Daciam, Histriam quoque & Liburniam, atque Dalma- latitudine
 ciam, exceptis maritimis civitatibus, quas ob amicitiam dupla pu-
 & junctum cum eo foedus, Constantinopolitanum Impe- tatur, cùm
 5. ratorem habere permisit. † Deinde omnes barbaras ac longitud.
 feras nationes, quæ inter Rhenum ac * Vistulam fluvios, * MS.
 Oceanumque & Danubium positæ, linguâ quidem penè Wissulam
 similes, moribus verò achabitu valdè * dissimiles, Ger- * MS.
 maniam incolunt, ita perdomuit, ut eas tributarias effe- similes.
 6. triti, * Boëmani. † Cum eis namq; * conflixit, ceteras qua- * R. Bo-
 rum multò major est numerus, in deditionem suscepit. hæmi.
 * MS bello
 conflixit.

ANIMADVERSIONES

AD CAP. XV.

A Franci qui Orientales dicuntur) Franci alii Orientales, alii Occidentales dicebantur apud veteres: ambo ejusdem originis. Primus namque

Francorum ditionem in duas partes divisit Carolus Martellus: unamq; inter Ligerim & Sequanam, quæ Gaudiana dicebatur, Franciam, & populos Carlingos seu Francigenas, quasi à Francis genitos, appellavit: alteram verò partem in quâ Rhenus currit, Franconiam, ejusq; populos Francos. Hæc ita Siffridus Presbyter Misnensis, lib. 1. Epit. p. 686. & cum eo Æneas Piccolomin. in *Statu Europæ sub Frid. III. cap. 31.* Per injuriam tamen Franciam Orientalem, ablato verò à Gallis nomine, in *Franconiam* transisse Crantzius queritur lib. 11. *Sax. cap. 1.* Nam quod Franconici nominis antiquitatem Steph. Forcatulus lib. v. *de Imper. & Philosoph. Gallorum*, pag. 644. ex quâdam Ciceronis ad Atticum Epistola, (nisi fallor, est illa X. lib. XIV.) cum multis aliis repetere videtur, errorem ridiculum magis, quàm periculosum errat. Franci verò isti de quibus nunc loquimur, non Chauçi tantum fuere, ut post Hottomannum, *Franco-Gallia cap. 4.* visum Eruditis, nec Sicambri tantum, sed Bruçteri etiam, Chamavi, & Ampsivarii, ut clare *Sulpitius Alexander* apud Gregor. Turonens. lib. 11. *cap. 9.* Interjecto tempore rebus Romanis paulatim collabascens, in initio ripam Rheni omnem in Frisios usque, mox Rheno trajecto, potiora primæ Germaniæ, ac secundam ferè integram, Belgicam item utramque cum non paucis aliis Galliæ provinciis potestati suæ Franci subjecere. Sed isthæc operæ precium erit nervosè deducta legere apud Virum in his literis maximum, Hermannum Conringium *de Fin. Imp. Germ. lib. 1. cap. 2.* Multi quondam fuere, qui Francos eos solummodo esse voluerunt, qui circa Parisios habitant; quemadmodum ex adverso Francos omnes, & linguâ, & natione, & moribus, Gallos esse, *Ioh. Bodinus* nescio quâ fronte, asseruit *Meth. Hist. c. IX.* cui ex merito respondit *Phil. Cluverius lib. 1. G. A. c. 3.* Origo ac sedes gentis multis fabulis involutæ sunt. Nam quotquot rerum nostrarum superant scriptores, ii ad conjecturas, & nescio quæ exoleta commenta se demittunt. Quorum antesignanus *Hunibaldus*, seculi VI. scriptor, *ferrei oris, ac plumbei cordis homo*, ut scitè *Vossius lib. 11. de Hist. Lat. cap. 22.* nisi planè larva est ac commentum *Trithemii*, quod tamen non arbitror, à *Trojanis* oriundos Francos esse dixit, quem deinceps *Sigebert. Introduct. ad Chronograph. pag. 478* *Guiliel. Brito lib. 1. Philipp. v. 55.* omnesq; adeò ad *Paulum Æmilium, Trithemium*, alios secuti: quorum prolixum catalogum *Joh. Isacius Pontanus lib. 11. Orig. Franc. cap. 5.* recenset. Inter hos omnes præcipuus ferè *Paulus Diaconus*, in *Prologo Homiliarum*, quas ad *Carolum M.* scripsit, non obscure rem tangit: *Luxque decusque Magne tuorum Karole Princeps, Atque togata Arbiter Urbis, Dardanidaque Gloria Gentis.* Quos versus producit, & explicat *Gobelinus et. 3. cap. 21. pag. 58.* Nuper adeò nè quid fabule

bulæ deesset, *Gabriel Bucelinus*, Monachus rerum nostrarum non imperitus, eandem sententiam nullâ tamen nisi *Berosi Anniani*, *Tribemique* auctoritate fultam, recoxit, in *Germaniâ suâ Topo-Chrono-Stemmatographica part. 3. pag. 4. Germanos omnes ab Antenore, Trojano sanguine oriundos esse. Ut origo, ita sedes populi fabulosa. Sicambriam, urbem nescio quam, secus Mæotidis paludes, Francis excitatam & inhabitatam produunt, quam tamen ex meris mendaciis constructam rectè Bilibaldus Pirckheimerus in Germ. descript. fol. 100. pronunciavit. Confutat eandem Crantz. lib. 1. Sax. cap. 16. ex eo, quod Sicambria non ad Mæotidos Paludes in Oriente, sed ad Rheni fluentia fuerit testibus Strabone, ac Ptolomeo. Quid quod Vandalos circa Mæotidem confidentes, in Germanos seu Francos irruisse scribit Procop. lib. 1. de Bello Vandal. Nam quod Sigebertus sub Valentiniano demum Francos in Germaniam migrasse prodidit, facilè Hieronymi testimonio refellitur, qui in vitâ Hilarionis, sub Constantio Imperatore, Francos inter Saxones & Alamannos, gentem, non tam latam quàm validam collocat. Sed isthæc latius jam pridem exsecuti sunt rerum Germanicarum peritissimi, Hermannus, Comes Nucenarius, dissertatione Eginhart suo præfixa, Pirckheimerus, Pontanus, loci citatis, itemque Spigelius ad Guntheri lib. 1. pag. 282.*

Præter hæc Alemanni) Alemannorum nomen tam varium est apud Historicos, ut nescias quam gentem indigent. Cum Germanis eisdem olim fuisse, ex Vopisco in Proculo discas: Alemannos, inquit, qui tum adhuc Germani dicebantur, non sine gloria splendore contrivit. At verò Spartianus in Caracalla extremò, itemque Guilielmus Brito lib. 1. Philip. v. 147. Gentem à Germanis diversam significant, & ante hos, Eutrop. lib. X. Alemanos in Galliis collocat: Ammian. lib. XXVI. à Germanis prorsus separat. Valafridus tamen Strabus, mediæ ætatis, censore Vadiano, non temendus auctor, Rhætis proximos & supra Acronium Rhenumque, tum & in occasu ad Tigurinum Lacum & Limagum habitantes, ubi hodiè longè lateque Helvetii habent, Alemannos censet, de Vitâ B. Galli lib. 1. prolog. Svevis accenset Gregorius Turonens. lib. 11. cap. 2. Vandalos secuti Svevi id est Alemanni, Galliciam apprehendunt, quem sequitur Otto Frising. lib. 1. cap. 8. de gestis Frid. 1. quam sententiam probabilem præ cæteris judicari. De nomine gentis hodiernum certatur: Sunt qui à lacu Lemanno denominationem traxisse credant, ut præter Ottonem Frisingensem, Güntherus lib. III. v. 305.

*Quà sibi vicinas Alemannia suspicit Alpes,
Nomen ab Alpino ducens ut fama Lemanno.*

Quos

Quos auctores habuit Gobelin. Persona Cosmodrom. etat 1. cap. 5. pag. 10. Alii ex collectitiâ diverforum hominum multitudine nomen genti impositum, Asinii Quadrati auctoritate inducti, credunt. Quam opinionem referunt ac probant Agathias Scholasticus lib. 1. Jacob. Spigelius, Scholiis ad l. c. Guntheri pag. 323. Gasp. Barth. ad Claud. de laud. Stilic. lib. 1. v. 236. aliique, Quod si Lemannum pro Rheno accipiamus, fortassis originatio tolerari posset; quanquam Gotfrido Viterbiensi secus videatur Pantheo:

*Rhenus ab antiquis describitur esse Lemannus,
Inde, nonnulli dictos referunt Alemannos,
Sed vox æquivoca nomina falsa parat.
Illud ego nomen aliâ video ratione,
Quicquid prisca sonent, quod sentio, littera promer,
Lector abhinc capiet, qua magis apta sonent.
Alle sonat totum; Man, vir. Si Theutona lingua
Hac duo jungat, totum vir littera signat;
L. geminata satis nomina clara facit.*

Quod ultimum etiam Cluverio non displicuit lib. 1. Germ. Antiq. cap. 8. Cæterum Joach. Vadianus in Epistolâ quâdam ad Rudolphum Agricolum, Alemannos à Deo suo Alman, dictos autumat, cujus simulacrum adhuc hodie in Cœnobio Augiæ Majoris superesse Vladislaus Suntham, in Geograph. suâ testatur. Atque hæc quidem opinio omnium mihi videtur potissima; præsertim cum Thuringi & ipsi à Thorone Deastro: Gothi autem à Godan Idolo suo rectissimè dicantur, ut nuper Vir exterarum simul ac patriarum antiquitatum studiosissimus Joh. Schefferus Upsaliæ cap. vi. p. 65. & 66. ostendit.

Tum Saxoniam quæ quidem Germania pars non modica est,] Amplissima Regio, trans Albim prorogata, usque ad Penem & Eldam amnes, ut ex diplomate Caroli M. super institutione Verdensis Episcopatus anno 786. promulgato, nec dum, ut reor, edito, probat Hermannus Conringius de Fin. Imp. lib. 1. cap. iv. pag. 28. Limites ejusdem eleganter ut solet describit Albert. Crantz. Sax. lib. 1. cap. 1. Distributionem autem Gentis nemo melius explicet, quàm Poëta Saxon. cujus verba, quoniam in paucorum hodiè manibus est, adjiciemus. Sic autem ille lib. 1. de Vita Caroli v. 45.

*Sed generalis habet populos divisio ternos,
Insignita quibus Saxonia floruit olim,
Nomina nunc remanent, virtus antiqua recessit.*

Deni.

*Deniq; Vestfalos vocitant in parte manentes
Occidua, quorum non longe terminus amni
A Rheno distat: regionem solis ad ortum
Inhabitans Osterliudi, quos nomine quidam
Ostvalos alii vocitant, consinia quorum
Infestant conjuncta suis gens perfida Sclavi.
Inter predictos mediâ regione morantur,
Angarii, populus Saxonum tertius.*

Idem Crantzius lib. II. Sax. cap. 15. addit Carolum antiquo Romanorum more Saxoniam in provinciam redegit, & certis limitibus, pristinâ tamen genti libertate relicta, inter Episcopos distribuisset: quod tamen suo modo intelligendum esse monet Reineccius, opusculo posthumo, de Saxonum origin. pag. 23.

Utramque Pannoniam) Inferiorem, quam Hungari nunc incolunt; & superiorem, quæ ab Austriæ populis, Styris, Croatis, habitatur, ut rectè scripsit, Bilibald. Pirckheimerus, in *descript. Germaniæ* ad Hermannum Comitum Neuenarium, fol. 96. Sed hujus ut & Daciæ, in alterâ Danubiâ ripâ ex adverso Pannoniæ sitæ, cognitionem uberiores haberemus, si quidem toties promissus, luci tandem aliquando donaretur, Martini Opitij de veteri Daciâ Commentarius.

Exceptis maritimis civitatibus) Urbe scilicet Venetâ, ac Provinciâ Calabriæ. Nam Venetias ne in jus quidem Francorum unquam transisse, dudum Viri docti omnibus modis assertum ivere: quibus omnino assentiri non possum, si vera sunt, quæ de captâ per Pipinum Caroli Filium ann. 810. Venetorum Civitate scriptores referunt. Clarissimè rem produnt versiculi, quos effigiei Beati, Ducis Venetorum, contra quem pugnavit Pipinus, subscriptos refert Franciscus Sansovinus:

*Fratris ob invidiam Rex Pipinus in Rivoaltum
Venit; defendi patriam sibi gratificatus.*

Nam etsi iidem annales, eodem annò pace inter Carolum & Nicephorum constitutâ, traditas huic Venetias affirmant, jus tamen, utpote Victores in Venetos habuere Franci. Nimium blandiuntur Venetæ Urbi Sigonius *Regni Italici* lib. IV. Paulus Æmil. lib. III. Huldricus Mutius *Rer. Germ.* lib. IX. Petrus Berthautius *Flori Gallici* lib. II. cap. 15. quos ferè sequitur Theodorus Grafwinckelius, Vir doctissimus, in *libertate Venetâ* cap. XVI. S. 29. p. 193. inter duo imperia medium cardinem Venetias esse relictas, nec pacto illo Urbem Imperatori Constantinopolitano redditam, quæ tamen clarè ab

Adelmo, Annal. Fuldens. ad ann. 810. itemque ab Egoismens. Monacho, p. 277. diversa sunt, quorum auctoritate Nicephoro redditam Venerorum Urbem scimus. Nec desunt alia nobis argumenta, quæ jus aliquod Carolo in Venetos fuisse probent. Etenim, si factam credimus ordinationem ab Imperatore de Ducibus & populis tam Venetiæ, quam Dalmatiæ, ut habent verba omnium Historicorum probatissimi, Adelmi, ad ann. 806. confectarium est ut potestatem in Venetos, eidem tribuamus. Quid quod *Gradus* quoque Insula, inter Metropolitanas Civitates refertur in testamento Carolino, quod fieri non potuisset, nisi in jus Francorum eadem Civitas transfisset.

Lingua quidem penè similes] Sclavicam opihor intelligit, quam antiquissimam jam olim *Iornandes* scripsit. Latè adhuc eadem viget per Hungariam, Bohemiam, Livoniam, Poloniam, Russiam cæterasque gentes dialectis tantùm variantibus, nisi quod Litvanica eique affinis Curlandica, paulo à cæteris proxiùs abit. *Britannicam* huic ferè similiem jam olim scripsit *Tacitus de Situ Germaniæ*.

CAPVT XVI.

* MS. Adelfonsum.

AUxit etiam gloriam regni sui, quibusdam regibus 1. ac gentibus per amicitiam sibi conciliatis † Adeo 2. namque * Adelfonsum, Galetia atque Asturicæ regem, sibi societate devinxit, ut is cum ad eum vel litteras vel legatos mitteret, non aliter se apud illum quam propriū suum appellari juberet. † Scotorū quoque re- 3. ges sic habuit ad voluntatem suam per suam munificentiam inclinatos: ut eum nunquam aliter quam Dominum, seque subditos ac servos ejus pronunciarent. † Extant epistolæ 4. ab iis ad eum missæ, quibus hujusmodi affectus eorum erga illum indicatur. † Cum Aaron rege Persarum, qui, excepta 5. Indiâ, totum penè tenebat Orientem, talem habuit in amicitia concordiam, ut is gratiam ejus omnium, qui in toto orbe terrarum erant, regum ac principum amicitia præponeret, solumque illum honore ac munificentia sibi colendum judicaret: ac proinde cum legati ejus, quos cum donariis ad sacratissimum Domini ac Salvatoris nostri sepulcrum, locumque resurrectionis miserat, ad eum venissent,